מחר כמו שפירשו רבינו, ע"ש. וכבר נתבאר פעם רבינו בדברי הרב המניד:

פ"ז ב כל אלו המלאכות וכל שהוא מענינם וכו'. כתב הרמ"ך תימה הוא אם כל אלו מבות מאבי מציב מרכיבים מסר לחם ע"ש להחזיר יותר ממשמש ועוד דאמרינן מלאכה דהוה במשכן מציבת קרי לה אב דלא הוה במשכן קרי לה תולדה ומופר ומחזן ומבריך ומרכיב ובונר ומוסק לא היו במשכן אלא היה צורך המשכן להפור ולחלון וגם לא היו נריכים להבריך ולהרכיב ולוטע אילנות ולא לגדור ממרים ולמסוק זיתים וה"פ כולם מלאכה אחת הם וכולן תולדה מזורע ולמשמשין אחת דאינו חייב אלא אחת על שחי תולדות ועל אב ותולדה והיינו דאמר זומר חייב משום נוטע לא משייע ליה דאפילו המפרקים ליה כמו שפירשו המפרקים ונ"ע, ע"ש:

כיצד

שכיר שנה נותן לו שכרו משלם לפיכך אחריות שבת עליו. ולא יאמר לו תן לי שכרי של שבת אלא אומר לו תן לי שכרי של שנה או של עשרה ימים:

[ח] חוץ לתחום וחזרו. בשונג יאכלו בשבת שהרי לא נעשה בגופן מעשה ולא נשתנו. במזיד לא יאכלו עד מוצאי שבת: **כה** השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה ואת התינוק לא יתן לו שכרו של שבת. לפיכך אין אחריות שבת עליו. ואם היה השכיר שכיר שבת או

כראב"ד ז"ל דוקא שלא חזרו למקומן אבל חזרו למקומן לפילו במזיד יאכלו והכי מסקה רב פפא בעירובין, ע"ש:

וחילקו בגמרא כך. פירות שילאו חוץ לתחום בשונג יאכלו במזיד לא יאכלו בד"א בשלא במקומן אבל במקומן אפילו במזיד יאכלו רבי אלישזר בן יעקב ורבי נתניה אומרין לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שונגין. ורבינו ז"ל פסק כמותן לפי שהן שניס נגבי ח"ק ועוד שמשנת רמב"י קב ונקי. ובהשגות ה"ח דוקא שלא חזרו וכו' רב פפא בעירובין, ע"ב. וכיולו דבריו כך היה, נרסינן התם (סס מ"ח ב) אמר רב פפא פירות שילאו חוץ לתחום וחזרו אפילו במזיד לא הפסידו אם מקומן אלי טעמא דמוסיף אומר שיחזרו למקומן אפילו במזיד יאכלו דבי יוסף ברבי שמעיה לר"פ רבי נתניה ורמב"י מומרים לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שונגין בשונג אין במזיד לא. ובירושלמי אמרינן התם היה דבריו ופירוש. ואלא מהכי היה דמיגיה פירות וכו'. ופירוש וכ"פ ה"ם ר"ש ורא"ש אמר אמר"פ סובר כמותו. ועוד אי אפשר להקשות על דברי רבינו ז"ל שהוא בעצמו פסק כר"פ פרק ה' מה' יו"ט בביאור. ונ"ל בתירוץ כל זה שאין נרסת רבינו אלא היה אלא בשבת היה בשבת. ומעשה בזה לפי שדברי ר"פ בהכרח הם ביו"ט שאפשר להוליכן בדשות הרבים תוך התחום והמקשה היה סבור שדברי ר' נתניה ור' אלישזר היה ביו"ט ואמרו לו בשבת היה ולא נתלקו אלא לענין אכילה ולא לענין הבאלת התחומים ואין דברי ר"פ תלויין בהן. כן נ"ל לדברי רבינו ומכון הוא אלו היו הספרים מודיס לו. והרמב"ם ז"ל כתב בהפך מכולם והעתיד דבריהם דוקא ביו"ט אבל בשבת כיון שהעבירן ישראל ד"א ברה"ר או שהחזירן מרה"ר לרה"י לא יאכלו. ונכון לדעתי שדעת הר"ח ז"ל כזה דברי רבינו שהרי ר"פ אמר בשבת היה ולא ביו"ט ע"ש ישראל החזירו בתחומין דבריהם יותר מד"א דרה"ר לחוייתא לפי שדבריהם לריכין חזוק וזה נ"ע. ומ"ש כותא דבריהם על ידי ישראל היה ודאי כיון שאלקו בין שוגג למזיד:

כה השוכר את הפועל וכו'. בריימא הובאה פ' הזהב (מציעא ל"ח) בלשון עד שהביאה כולה:

פ"ז א מלאכות שהייבין עליהן וכו'. זה מפורסם בגמ' ועיקרו פ' כלל גדול: ומנין כל תולדות מלאכות וכו'. משנה שם (שבת ע"ג) וכולן מכרו שם בלשון המעשה כשורש המוכר. ורבינו האריך שם בפעולה וכולן שם במשנה חוץ מן המרטוט ומחק שם במקומו המולת הטור. והקשו (שם ע"ה:) היאך היתה מעבד ואמר ר' יוחנן וב"ל דאמרי מרוייהו לפיק הדא מתייהו ושייל מרמוט, ע"ש. ונאור מהות מלאכות אלו ועניניס יתבאר בפרקים הבאים:

ב כיצד הוא עניני החורש או החופר וכו'. בגמ' (שם ע"ג ב') תנא החורש והחופר והמוחק כולן מלאכה אחת הן:

ג וכן הזורע וכו'. גם זה שם תנא הזורע והנוטע והמדריך והמרכיב כלן מלאכה אחת הן:

ד וכן הקוצר תבואה או קטניות וכו'. תנא לקומר והבוצר והגודר והמוסק והאורה כלן מלאכה אחת הן. ודע שכוונת רבינו היא שכל מלאכה שהיא דומה לאב בדמיון גמור אלא שחלוקה ממנה בפיכות הפעולה או בפיכות הנעשה כדי זו אב כמותה אבל מלאכה הדומה לה במקלת זו היא הנקראת תולדה. והמשל בזה הקומר והבוצר שהם בדמיון גמור

לחם משנה

לתחום וכו' ולא האכיל שם לא הם מוסרים בתכילה ואם הם אסורים. ויש תימה לך לא האכיל זה ואם הם מוסרים בתכילה ובוצר שמא שלחנו בגמרא לא גאמר אלא לענין תחומין למה הוצרכו לדחוק בגמרא לפרן לפי גירסתם רבינו דהיא בשבת לפי' שיהיה ביו"ט ליכי התם לתכילה הכא להוחמין. ומ"מ שרבינו שמך שם על ת"ם כלן דכיון דבשבת מותרים כ"ם ביו"ט. ומ"ש כ"ה שדברי ר"פ הם בהכרח ביו"ט משום דאי בשבת ל"ל חזן לתחום אפילו שיהיה חוך לתחום וחזרו כשונג יאכלו במזיד לא יאכלו כדי נתניה אומר

פ"ז ד הקוצר תבואה וכו' כל אלו אב מלאכה אחת הן. כתב ה"ם ודע שכוונת רבינו היא שכל מלאכה שהיא דומה וכו' נלאכה דומה לזורע בתיכות הפעולה

מגדל עוז

כדי נחמיה ורלב"י תומרים לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שונגין כשונג אין במזיד לא ומהדרינן מנאי היא דתניא שילאו חוץ לתחום וחזרו כשונג יאכלו במזיד לא יאכלו כדי נתניה אומר לעולם אסורין במקומן יאכלו שלא במקומן לא יאכלו וקיקלין וטרינן לכרובי מאי במקומה תיקומא במזיד ומא עלה קאני ר' נחמיה ורלב"י אומר לעולם אסורין כו' עד דתפקה בחבורי מחברא כו' לחוקומה כתנאי ובמזיד במקומן יאכלו שלא במקומן לא יאכלו וקיקלין וטרינן לכרובי מאי במקומה תיקומא במזיד ומא עלה קאני ר' נחמיה ורלב"י אומר לעולם כו' שונגין אין במזיד ופיקוקי דל"ם סס"ק ודמינן לא במזיד במקומן כ"ע לא פליגי דאמור וכבה כשונג שלא במקומן קא מיפלגי כו' דר"פ ניעל כתנאי ומהדרינן ומא מדקתני סיפא ר' נחמיה ורלב"י אומר לעולם כו' שונגין אין במזיד לא מכלל דס"ק סבר במזיד נמי שרי ס"מ לגמרי תנאי היא במזיד וקאי ר"פ כס"ק ופיכס"י ז"ל הלי בריימא בשבת ופירוש ר"פ ז"ל דאי אפשר לומר דלא הפסידו אם מקומן דסיינו מחומין ונ"ג בבריימא וחזרו דא"כ מאי קא משניא ליה אי במקומן לשלא במקומן מי קתני להדיא בבריימא חזרו, ובדבר הזה הלכו רבותינו בעלי התוס', ול"ל ומ"ל ז"ל על זאת המשקנא ופסק כס"ק להחיר שונגין שלא במקומן ומזיד במקומן ותע"ג דמשנת רמב"י קב ונקי שאני הכא דאין דר"פ דהוא תמוהא ובתלמי קאי סתם ק"ק בלכתא מוחיים ולא דמי להכא בשבינו ישראל שמוחר ליזהרלו לחר משום קנס דעבד בסו ישראל לאסורא. ומוחי כרשב"ם ז"ל לחר עוד דשאני פירות נכרי דלא קנו שביחה שלא משום גזירה בעלים נכריס אטו בעלים ישראל ולפיכך פלגו בהו בשיעורו ממקומן להחיר אפי' שלא במקומן וכזה סביענון סוא ע"ב כרשב"ם ז"ל לחר: ולדידי קשיא הדא דעתך שפי תדא מהיקא הגיבא דגרסינן בכולהו עוכמי דוקי וחזרו ועוד דאם אינך דר"פ הוא דמסדר ליה לרב יוסף כר שמעיה ואסיק לסהי מבקשה ע"כ הל"ל להדיא לחר ליה כר פפא ועוד מאי לחוכחא דהלמודא לברוקי הכי מהרי דשמעתא וכבי הל"ל חנא דאמרי כח"ק חתיל ועוד דאמרי שני חלמודא ליהנא דבריימא דילמא חון לחחום וקרי ליה שלא במקומן וקרי לפוך בחחום מקומן. ועוד קשיא לי על פירוש ר"י ז"ל דאמר דעבד ישראל חיסורא בכני פירות דהא ע"ג יאכלו קחני דשמעת מינה דאפילו בלוגם דומיא דשאינו נכריס וכו' דעלה קא מייחי לה בגמרא ואם איחא דישראל עבד בהו חיסורא סמוליא פירות חון לחחום הל"ל ולאלוגן בין הוליא בשונג להוליא במזיד דומיא דשאינו נכריס בשבת ובחר הכי לפרוך בחזרו ובדבעי למימר. נבן נראה לי ודאי מדקתני יאלו היינו שלא מדעתן דפירות אין להס דעת וכן מפרש טעמא לאלחר מאי טעמא חנוסין גיגהו וחזרו ונרסינן ובקיל ובטרי אי חזרו שונגין או מזידין וגם אם חזרו למקומן ברחמנא אי אם חזרו שלא במקומן כרחמנא ומא חזרו לקדמותן ובהכי הן בחדם שחין לו חלק חרבע חמות ואע"פ שהן בחוך התחום קרי ליה שלא במקומן ואילו חזרו במקומן כרחמנא כמו שהיו קודם יציחתן ודמיא לי קלם להסיא דפרק קמא דשבת דהוביא ידו מליאה פירות וכו' ומפקינן בין חומה מגר לחאר פרוצה ואמרי' טעמא משום דסיכה דחתעבידא מהבסיהם חסור ואי לא אמרי וכן נמי במזיד קאמר בשונג לא קאמר חלמודא הוא דקאי ועבי חלינהו למה הבסיהם דלא ליחיב לייהו ומעוי הוא ומעוי הוא ומעיקר הבסיס אין לסוגיא ר"י ז"ל לפרש דהא דקאמר חלמודא ז"ל לא הניחו למה הבסיהם וכן כרחמ"ן ז"ל נראה שהם מבכיסים כדבריו ועל כן הבסיס יפה ר"מ ז"ל שפסק כאן כהלכות שבת כפפה בריימא ואלינא דרה"י בהלמודא מעמא דרה"י קב ונקי ונמן טעם לדבר שלא נאמרו אלא בעם בהן מעשה ולהכי לא דמי להמבזה בשבת וכיוצא בו ופרק ס' דהלכות שביעית יום טוב פסק כר"ם להמחיצו שבי"ט חמרה ובפיכרי"ף בהלמודא מעמא דרה"י קב ונקי ונמן טעם לדבר שלא נאמרו אלא בעם בהן מעשה ולהכי לא דמי להמבזה בשבת וכיוצא בו ופרק ס' דהלכות שביעית יום טוב פסק כר"ם להמחיצו שבי"ט חמרה ובפיכרי"ף

ז"ל. שוב מצאתי בחידושי מורי הרשב"ץ ז"ל בשירוצין בכתב בן: השוכר את הפועל עד כוף הפרק. כתניעתא פרק הזהב (דף ע"ח): **פ"ז מלאכות** עד עתיכה. פרק כלל גדול (דף ע"ג):

גמור אלא שהוקין הכשעים וכן הזורע והמוסר שהם מלוקי מיתה הפעולה אבל הם בדמיון גמור. עליהם אמרו כולם מלאכה אחת הם. אלא בזאת לחלק בהן מהלק במיני הזרעים גם כן ובמיני הכלים אבר יעשה בהם וכיוצא בזה. אבל בשאין אם אלא אלא קלת דמיון בגון המחתך את הירק שאינו דומה לטחינה רק בהעשות מגוף אחד גופים כבים אע"פ שהטחינה מעשה הגוף הרשאון לגמרי ואין החתוך כן זה הוא הולדה והיקש זה ניתן לכלן. זאת דעת רבינו. ויש מי שפירש כלן מלאכה אחת הן שהן תולדות לאב אחד ואע"פ שאין לו אלא אלא אחד הוא המשותף הפירות הרשאון נרשם עיקר וזאת מיזוג הבריות:

ה התולדה היא המלאכה הדומה וכו'. כיצד המחתך ירק וכו'. בגמ' (שבת ע"ד:) אמר רב פפא האי מאן דפריס סלקא חייב משום טומן: ובן הלוקח לבנו של חבירו כו'. וכן הלוקח חלב ונתן בו קיבה וכו'. פ' המניע (שם ל"ט) מסקנא דגמ' מחבן חייב משום בונה, ע"כ:

ז אחד השוחט וכו'. זה פשוט בכמה מקומות בגמרא: אם כן מה הפרש יש וכו' כיצד האי שחטיה וחזא וכו'. בגמרא (שם ע"ז:) מינה (פי' דתרבעים אבות מלאכות אחד אחת) למה לי ליחשיבינהו ולא למימינהו ואמר ר' יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת. ופירוש דבריהם אלו ניכר שהוא שבת ונגד במלאכות כמו שאמרנו בהלכות שבת פרק שביעי:

ח אבל אם טחן ואחך אם הירק וכו'. זה מחלוקת ר' אליעזר ור"ע פ' אמרו לו בברייתא (דף פ"ם) [ע"ז] בשאנה וקי"ל כר"ע דאמר אינו חייב אלא אחת ובגמרא פרק כלל גדול (שבת ע"ה:) גבי מתניתין לשחוקי מדר' אליעזר דמחייב אחולדה במקום אב וזה פשוט:

ט העושה מלאכה הרבה וכו'. משנה פ' כלל גדול (שם ס"ח) העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת:

פ"ח א החורש כל שהוא וכו'. משנה פ' הבונה (שם ק"ג) החורש כל שהוא השכח והמקרסם והמזרד כל שהוא חייב ובגמ' ת"ר החולם עולמין והמזרד זרדין אם לשלילה בגרוגרת אם לבהמה כמלוא פי הגדי אם לאכול כדי לבשל ביצה קלה אם ליפות את הקרקע כל שהוא. ומפני כך כתב רבינו כדי ליפות את הקרקע כל שהוא. ופירש"י ז"ל מקרסם קוצץ עניפים יבשים מן האילן מזרד זרדים לחיס של שנה א, עכ"ל: וכן המשוה פני השדה וכו'. פ' כלל גדול (שם ע"ג:) אמר רב שאם היתה לו גבעות ונעלה בבית חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש אמר רב יוסף אמר רבא היתה לו גומא ומילאה חייב משום חורש. ע"כ:

[ל] אמר רב ששת היתה לו בשדה גבשושית ונעלה חייב משום חורש אמר רבא היתה לו גומא ומילאה חייב משום חורש. ע"כ:

לעקור דבר מגידוליו מתכוון. ועל דרך זו שאר האבות:

ה התולדה היא המלאכה הדומה לאב מאלו האבות. כיצד המחתך את הירק מעט לבשלו הרי זה חייב שזו המלאכה תולדת טחינה. שהטוחן לוקח גוף אחד ומחלקו לגופים הרבה. וכל העושה דבר הדומה לזה הרי זה תולדת טוחן. וכן הלוקח לשון של מתכת ושף אותו כדי ליקח מעפרו כדרך שעושים צורפי הזהב הרי זה תולדת טחינה: **ו** וכן [א]הלוקח חלב ונתן בו קיבה כדי לחבצו הרי זה חייב משום תולדת בורר שהרי הפריש הקום מן החלב. ואם גבנו ועשהו גבינה חייב משום בונה. שכל המקבץ חלק אל חלק ודבק הכל עד שיעשו גוף אחד הרי זה דומה לבנין. וכן לכל מלאכה ומלאכה מאלו האבות יש להן תולדות על דרך זו שאמרנו. ומגוף המלאכה הנעשית בשבת תדע מעין אי זה אב היא ותולדת אי זה אב היא: **ז** אחד העושה אב מאבות מלאכות או תולדה מן התולדות במזיד חייב כרת. ואם באו עדים ונסקל. בשוגג חייב חטאת קבועה. אם כן מה הפרש יש בין האבות והתולדות. אין ביניהן הפרש אלא לענין הקרבן בלבד. שהעושה בשוגג אם עשה אבות הרבה בהעלם אחד חייב חטאת אחת על כל אב ואב. ואם עשה אב ותולדותיו בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת: **ח** כיצד הרי שחרש וזרע וקצר בשבת בהעלם אחד חייב שלש חטאות. ואפילו עשה הארבעים חסר אחת בשגגה כגון ששכח שאלו המלאכות אסורות לעשות בשבת חייב על כל מלאכה ומלאכה חטאת אחת. [ב]אבל אם טחן וחתך הירק ושף לשון של מתכת בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת. שהרי לא עשה אלא אב אחד ותולדותיו. וכן כל כיוצא בזה: **ט** העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת. כיצד הרי שזרע ונטע והבריך והרכיב וזמר בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת שכולן אב אחד הן. וכן כל כיוצא בזה:

פרק שמיני

א החורש כל שהוא חייב. המנכש בעיקרי האילנות והמקרסם עשבים או המזרד את השריגים כדי ליפות את הקרקע הרי זה תולדת חורש ומשיעשה כל שהוא חייב. וכן המשוה פני השדה כגון שהשפיל התל ורדדו [ג] או מילא הגיא חייב משום חורש. ושיעורו כל שהוא. וכן כל המשוה גומות שיעורו כל שהוא: **ב** הזורע כל שהוא חייב. הזומר את האילן כדי שיצמח הרי זה מעין זורע. [ב]אבל המשקה צמחין ואילנות בשבת הרי זה תולדת זורע וחייב בכל שהוא. וכן השורה חיטין ושעורין וכיוצא בהן במים

א עור סימן שיט סמ"ג סם: ב סמ"ג לאוין סם: ג עיין בעור סימן שלו:

ה כיצד המחתך ירק וכו'. כתב הרמ"ך ה"ל לאקרם דוקא ירק אבל מי שאל ירק כמאכל מי כגון סוס וכיוצא בו מותר להחכו כמו הפת כי היכי דלא תיקשי ליה יה"כ שמותר בקניבת ירק ופ"ע, עכ"ל:

פ"ח ב אבל המשקה וכו'. כתב הרב המגיד מימרת פרק קמא דמ"ק מהמר המוכס וכו' (עיין במ"מ). ופסק רבינו כרב יוסף עכ"ל. ויש להמוה שהרי במוכס פסק רבינו כשמואל שהוא דולדת מורש. ואפשר שרבינו מפרש דמרי נווני מוכס הוא והוא דמ"ק הוי משום זורע דהיינו שעוקר העשבים הרעים והוא שבא שימתו ביומר העשבים הטובים והאי הוא דולדת מולדת זורע ומכל דקא רבינו הכא היינו שהופר בעיקרי המילות האי הוא דולדת מורש. ומ"מ יש להמוה למה העמיד רבינו מוכס דמ"ק: וכן הסורה חטים כו' מהסוגיא שבפרק בס מטמא (זבחים ל"ד:):

גבשושית

הנהות מיימוניות

פ"ח א המנכש בעיקרי המילות וכו'. מ"ם (במסכת מ"ק דף כ':) המנכש והמשקה מים לזרעים וכו' רב יוסף אמר משום זורע ופסק רבינו כרב יוסף היינו מכח כדי שיצמח אבל הך מכח הוא ליפות את הקרקע. ומ"ם כדי ליפות את הקרקע אלמא קאי. והמכח ומזרד והמקרסם וה"ח אמאי לא הוי מכח ליפות קרקע אב כמו חורש כיון שהם דומים בפעולה דומיא דזומר שהוא כמו זורע מפני שהוא מתיקות פעולתו. י"ל דאי אפשר לפתיחה אבלאי זימור אבל זה מע"ם שלא ייפה הקרקע כל כך מכח כדי שיצמח אבל הך מכח הוא ליפות את הקרקע. ומ"ם כדי ליפות את הקרקע אלמא קאי. והמכח ומזרד והמקרסם וה"ח אמאי לא הוי מכח ליפות קרקע אב כמו חורש כיון שהם דומים בפעולה דומיא דזומר שהוא כמו זורע מפני שהוא מתיקות פעולתו. י"ל דאי אפשר לפתיחה אבלאי זימור אבל זה מע"ם שלא ייפה הקרקע כל כך מין בזה הפסד, ואינו מוכרח כל כך:

ב הזומר את האילן וכו' ה"ז מעין זורע. בגמרא פרק כלל גדול (דף ע"ג:) מ"ר אמי זומר חייב משום טוטע והטוטע והמכריך והמרכיב חייב משום זורע והקשו משום זורע מין משום טוטע לא תימא אף משום זורע ע"כ. לפום ריהטא משמע דזומר חייב משום טוטע בלבד מדאמר בכל הני משום זורע וטוטע ובכך לא קאמר אלא משום טוטע ומ"כ קשה לי כתב כאן ה"ז מעין זורע דמשמע דחייב משום זורע. ואפשר לומר דמ"ם מעין זורע. כ"ל אבל אינו חייב אלא משום טוטע ומפני שטוטע חייב משום זורע אמר ה"ז מעין זורע. ועוד י"ל דלפי תירוץ הגמרא כי היכי דתמרינן בהך משום זורע כ"ל אף משום זורע גם משום טוטע כ"ל אף משום טוטע תדע לך דזורע חייב משום טוטע וטוטע חייב משום זורע אם כן רמוי להיות דזומר חייב משום זורע:

הקוצר

מגדל עוז

וכן הלוקח עד שתמרו. פ' המניע (דף ל"ה): ומגוף המלאכות עד מניין תשלת קבועה. פרק כלל גדול (דף פ"ט) גמ' מתני' דהיודע עיקר שבת בפיסקא תניא מוכחת סוגיין הכי: א"ב מה הפרש עד כיוצא בזה. רים פ' הזורק (דף ל"ו) ורים כ"ק (דף כ'): העושה מלאכות עד סוף הפרק. פ' כלל גדול (דף פ"ט ע): פ"ח החורש עד זורע. רים פרק הבונה (דף ק"ג): אבל המשקה עד זורע וחייב. רים מועד קטן (ד' ב'):

הקוצר

לחם משנה

הפעולה שכוונת הזומר היא כדי שיצמח אע"פ שהם הפכים בפעולות. עוד כתב אע"פ שאין זו אלא כלל אין לו חילוק בין שאמר שהוא אב ממנה או שהוא תולדה שאין חילוק בזה לענין המשנות מ"מ זה עיקר. ומ"ם לפ"ז שהודיענו מיהוא שהוא אב כמותה אבל אם הודיענו שהיא תולדה אין בזה הידוש:

פ"ח א המנכש בעיקרי המילות וכו'. מ"ם (במסכת מ"ק דף כ':) המנכש והמשקה מים לזרעים וכו' רב יוסף אמר משום זורע ופסק רבינו כרב יוסף היינו מכח כדי שיצמח אבל הך מכח הוא ליפות את הקרקע. ומ"ם כדי ליפות את הקרקע אלמא קאי. והמכח ומזרד והמקרסם וה"ח אמאי לא הוי מכח ליפות קרקע אב כמו חורש כיון שהם דומים בפעולה דומיא דזומר שהוא כמו זורע מפני שהוא מתיקות פעולתו. י"ל דאי אפשר לפתיחה אבלאי זימור אבל זה מע"ם שלא ייפה הקרקע כל כך מין בזה הפסד, ואינו מוכרח כל כך:

ב הזומר את האילן וכו' ה"ז מעין זורע. בגמרא פרק כלל גדול (דף ע"ג:) מ"ר אמי זומר חייב משום טוטע והטוטע והמכריך והמרכיב חייב משום זורע והקשו משום זורע מין משום טוטע לא תימא אף משום זורע ע"כ. לפום ריהטא משמע דזומר חייב משום טוטע בלבד מדאמר בכל הני משום זורע וטוטע ובכך לא קאמר אלא משום טוטע ומ"כ קשה לי כתב כאן ה"ז מעין זורע דמשמע דחייב משום זורע. ואפשר לומר דמ"ם מעין זורע. כ"ל אבל אינו חייב אלא משום טוטע ומפני שטוטע חייב משום זורע אמר ה"ז מעין זורע. ועוד י"ל דלפי תירוץ הגמרא כי היכי דתמרינן בהך משום זורע כ"ל אף משום זורע גם משום טוטע כ"ל אף משום טוטע תדע לך דזורע חייב משום טוטע וטוטע חייב משום זורע אם כן רמוי להיות דזומר חייב משום זורע: